

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”

Препринт серії № UABS SG/2012/009

Онопрієнко Юлія
студентка групи Ф-02
II курсу обліково-фінансового факультету

**ГОПАК ЯК БОЙОВЕ МИСТЕЦТВО
УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА**

Український танець гопак у кожній країні світу знають як візитну картку України. В Україні немає танцювального ансамблю, в репертуарі якого б не було гопака чи людини, яка б його хоч раз не бачила. Та далеко не всі здогадуються, що у традиційних рухах збереглася система давнього військового мистецтва наших пращурів. Тому метою даної роботи є з'ясування сутності бойового гопака, як різновиду бойового мистецтва, дослідження його розвитку та значимості для сучасної молоді.

Національна система військового виховання існувала на нашій землі здавна. Ще з часів Київської Русі збереглися відомості про національні військові традиції засновниками, яких були волхви, що виховували князів, а тим підпорядковувалися воїни. Воїнів готували з трьох років, хоча, князів волхви готували ще в утробі матері – нашіптуючи якісь особливі молитви. У тринадцять років підлітка посвячували у воїни – так званий обряд «всадження на коня». Після цього воїн міг йти в перший бій і здобувати собі славу. З приходом християнства волхвів знищували, багато з них пішло в народ, передаючи таємні знання. Так система військового виховання втратила єдиний центр, але традиція не перервалася, її підхопила Січ. Носіями давніх військових традицій стали козак-характерники. В історичних джерелах їх описували як воїнів, наділених надзвичайними можливостями. Ці надзвичайні сили передавали характернику 7 попередніх поколінь. Підготовка воїна розпочиналася відразу після народження, професійне навчання – після 9–12 років. До 21 року козак-характерник був повністю підготовлений. Це навчання здійснювали дід та батько козака. На Січі характерники, як правило, об'єднувалися у невеликий окремий загін, що міг розбити велику армію. Найвідомішими характерниками були П. Сагайдачний, І. Сірко, І. Богун, М. Кривоніс, С. Наливайко. Після розгрому Січі характерники розчинилися в народі, а свої знання закодували в побутових танцях – гопаку, козачку, метелиці, аркані.

До наших днів практично не збереглося цілісної методики військового бойового самовдосконалення українського козацтва, але з'явилися дослідники, які зацікавилися бойовою майстерністю. Творцем, реконструктором та Верховним вчителем сучасного Бойового Гопака є Володимир Пилат. Він дослідив, що гопак містить приховані елементи боротьби. Це більше 200 різних кроків, ударів як руками, так і ногами, блоків і захоплень, направлених на уникнення ударів та витрачання сил супротивника. Шлях воїна у Бойовому Гопаку починається з "Новика" і передбачає 7 рівнів зростання майстерності: "Жовтяк", "Сокіл" та "Яструб" – учнівські рівні, що відповідають III, II та I спортивним розрядам, "Джура" – перехідний рівень (від учня до майстра), відповідає спортивній кваліфікації К.М.С., та три мистецькі рівні – "Козак", "Характерник" і "Волхв" – відповідно М.С., М.С.М.К. та З.М.С.У. У Бойовому Гопаку затверджено 5 різновидів змагів: творчі технічні композиції "Однотан" (соло-композиція); "Тан-двобій" (парний технічний комплекс, що імітує двобій); двобої умовного і обмеженого дотику

"Забава" і "Борня" та двобій повноцінного дотику "Герць". Усі змаги в Бойовому Гопак проходять у музичному супроводі.

Робота над відродженням лицарського мистецтва українців під назвою Гопак розпочалася в 1985 р. у Львові, коли В. Пилат відкрив експериментальну школу Гопака, що з 1987 р. розвивається офіційно. З 1996 р. стали проводитися Всеукраїнські Змагання із Бойового Гопака, а в жовтні 1997 р. його було визнано національним видом спорту. У грудні 1997 р. було зареєстровано Центральну Школу Бойового Гопака, яка є громадською, позапартійною та позаконфесійною організацією, а в 2002 р. було відкрито експериментальну школу з українського жіночого бойового мистецтва "Асгарда". У 2001 р. було зареєстровано Міжнародну федерацію Бойового Гопака.

Як бачимо, сьогодні, Бойовий Гопак виходить за межі звичайних уявлень про вид спорту чи бойове мистецтво. Це потужний молодіжний рух, що охоплює і об'єднує українців незалежно від суспільного стану, рівня достатку чи віросповідання.